

Ja, det er fuldkomment rigtigt, at ogsaa vort Forslag indrømmer Mindretallet en Ret, og jeg vil tilstaa, at jeg haardt tænkt mig Muligheden af, at den ærede Ordfører vilde have stillet disse to Bestemmelser lige, men jeg havde oprigtig talt ikke tænkt mig Muligheden af, at den ærede Ordfører kunde, hvad han dog gjorde, nedlægge Paastand om, at den Indskrænkning i Fleraltets Ret, som er foreslaaet fra min og Mindretallets Side, skulde kunne betragtes som endogsaa større, end den af Fleraltet foreslaaede. Der er jo dog en Himmelvid Forskjel mellem de to Ting, om man giver et Mindretal en positiv Indflydelse, eller man giver det en negativ Indflydelse, med andre Ord, om man giver det i Mindretallets Haand, at det kan imod Fleraltet faae en Præst valgt, eller giver det i Mindretallets Haand, at det kan forhindre, at netop den Præst vælges som Fleraltet helst ønsker, men som Mindretallet paa ingen Maade kan søle sig tilfreds med. Spøragsmaalet er det, og dertil komme vi bestandigt tilbage, om man ikke skal, saa vidt muligt, bestræbe sig for, at den Præst, der kaldes til en Menighed, virkelig kan være Præst for og tilfredsstillende helst Alle eller i alt Fald det store Fleral i Menigheden, eller om man skal sige: Ja, kan han ikke tilfredsstillende Fleraltet, er det dog altid godt, at han særlig kan tilfredsstillende Mindretallet. Det er det Spøragsmaal, hvorom i Grunden hele vor Uenighed dreier sig, og med Hensyn hertil vil jeg ikke tage i Betænkning at udtale, at det forekommer mig, at ikke alene den ærede Ordfører (Høgsbro), men endnu i langt højere Grad, i det Mindste efter Udtalelserne at dømmes, det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgfreds (Th. Nielsen) staa paa et saadant Standpunkt, at jeg virkelig ikke indser, hvorledes de fornuftigvis overhovedet kunne være med til at forhandle en Lønningslov og en Præstevælglov for Sogne menigheder. Thi saaledes som de udtale sig, er det aabenbart, at de i Grunden se Forholdene under det Synspunkt, at Sogne menigheder i og for sig ere en Uting, og at de helst snarest muligt bør ophøre, saa at det, som bliver tilbage, er ene og alene Valgmenigheder (Th. Nielsen: Ja!). Ja, det er Sagen; men det tilstaa jeg, at det Standpunkt staa jeg og Mindretallet ikke paa; thi medens vi ganske vist antage, at der kan være Forhold tilstede, som gjøre det ønskeligt — og derfor have vi ogsaa stemt for vedkommende Lov — at der kan være Valgmenigheder, og at altsaa Folk kunne udskille sig fra Sogne menighederne og dog blive i Folkekirken, saa anse vi det rigtignok for at være det ønskeligste og aldeles nødvendigt for Folkekirken, for Kirkesamfundets Bevarelse og Opretholdelse, at Sogne menigheder egentlig blive det, som er det Sædvanlige, og Valgmenighederne Indtagelserne fra den almindelige Regel. I dette Lys vil en stor Mængde af de Betragtninger, som fra Mindretallets og Fleraltets Side ere gjorte gjældende i

denne Sag, finde deres Forklaring. Forøvrigt skal jeg sjenke de Herrer saadanne Yttringer — Skjøndt jeg vil tilstaa, at de forekomme mig at være lidt stærke —, som kom fra det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgfreds, at det Forslag, der er fremsat af Mindretallet, passer ubemærket paa Tilstande, hvor der er Søn eller Bantro tilstede i en Sogne menighed, men andre Tilstande passer det ikke paa. — Jeg skal som sagt sjenke de ærede Herrer den Slags Udtalelser, men jeg kan ikke negte, at de forekomme mig ikke alene stærkere end tilladeligt i et Ordstifte her i Salen, men ogsaa i allerhøjeste Grad besynderlige. Det forekommer mig overordentligt besynderligt, at de ærede Medlemmer ikke kunne indse, at der ogsaa er andre og det meget religiøse Tilstande, paa hvilke vort Forslag passer, at de ærede Medlemmer kunne tro, at alene de Medlemmer af en Menighed kunne være bejlede af sand Kristendom, som absolut ville i Strid med de andre Medlemmer af Folkekirken, som findes i Menigheden, fordi disse i enkelte Punkter have afvigende Anskuelse, i enkelte Punkter, som dog ikke berøre Kristendommen eller endog særlig den lutherske Troesbekendelse mere, end at vi have troet at kunne forene dem i en og samme Folkekirke. Vi Andre derimod tro, at det Regelmæssige er, at, naar Afvigelserne ikke ere større, end at de virkelig i Sandhed kunne rummes i et Kirkesamfund, i vor Folkekirke, saa maa der ogsaa gives mangfoldige Tilfælde, i hvilke Folkekirken Medlemmer i en Sogne menighed naturlig kunne — og man bør i alt Fald stræbe hen dertil — forenes om og søle sig tilfredsstillende ved en virkelig kristelig og ivrig Præst, som ikke absolut indtager et saadant Standpunkt, at han kun kan være Præst for dem, der netop i Et og Alt hylde hans særlige Anskuelse, men derimod ser sig istand til at lægge Hovedvægten paa, hvad der er det væsentlige, og derfor danne Grundlaget for Enigheden i Kirkesamfundet. Der kan være mangfoldige Tilfælde, hvor det maa kunne lykkes at bringe Enighed tilveie om en saadan Præst, og vi lægge Vægt paa, at den Valgret, der gives Menighederne, ordnes saaledes, at man kan antage, at der gjøres Forsøg herpaa. Der kan være Tilfælde, hvor Forsøget mislykkes, og hvor det derfor er ønskeligt, at Kirkestyrelsen bliver medvirkende, inden det endelige Valg foretages. Vi have nu for dette Tilfælde foreslaaet for Menighederne den Valgret, som saa ofte her er omtalt, nemlig den slesvigste Valgret. Lykkes det ei heller paa denne Maade at faae en Mand valgt, der kan tilfredsstillende Alle, da bliver der endnu en anden Uvei tilbage for dem, som søle sig misfornøiede, hvilken Uvei vi dog ikke anbefale uden under alvorlige Forhold, nemlig den, at disse kunne danne en Valgmenighed eller slutte sig til en anden alt bestaaende Menighed. Dertil skal jeg væsentligt indskrænke mig, thi det er mig ikke af Bigtighed at komme ind paa de andre enkelte Betragtninger, som ere gjorte gjældende, Skjøndt jeg ganske vist kunde have